

Inatsisartuts Lovudvalg
Sendt via: olech@ina.alla.gl

Uddybning af beskyttelseskriterierne køns karakteristika, kønsudtryk og kønsidentitet i ligestillings- og anti-diskriminationsloven

08-11-2023
Sags nr. 2023 - 3500

Kære Inatsisartut Lovudvalg

Postboks 930
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 68 00
Fax (+299) 32 43 02
E-mail: asn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Indledningsvist vil jeg slå fast, at Grønland er underlagt internationale forpligtelser på anti-diskriminationsområdet, som blandet andet er beskrevet i de internationale menneskerettighedskonventioner, som Grønland har tiltrådt. Disse forpligter os til at sikre, at diskrimination forebygges og forhindres, ikke kun for nogle borgere, men for alle.

En sådan forpligtelse ses blandet andet i Istanbulkonventionen, som Inatsisartut i 2021 (EM 2021/146) pålagde Naalakkersuisut at tiltræde. Konventionens artikel 4 om grundlæggende rettigheder, ligestilling og ikke-diskrimination forpligter parterne til at beskytte retten for alle mennesker, til at leve et liv uden vold, ligesom den forpligter til, at konventionens bestemmelser, skal sikres uden nogen form for diskrimination, herunder på baggrund af bl.a. biologisk køn, sociokulturelt køn og kønsidentitet.

Ligeledes har Grønland tiltrådt Den Europæiske Menneskerettighedskonvention i 2001¹, hvor det i artikel 14 fremgår, at ”nydelsen af de i denne Konvention anerkendte rettigheder og friheder skal sikres uden forskel på grund af køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørighed til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller ethvert andet forhold”.

I foråret 2023, vedtog et enstemmigt Inatsisartut desuden at tilslutte sig Vestnordisk Råds rekommandation nr. 4/2022 (FM2023/35), om at de vestnordiske ligestillingsministre skal udveksle erfaringer med hinanden på ligestillingsområdet, hvilket inkluderer et fokus på lige rettigheder og muligheder for LGBT+-personer.

¹ Anordning nr. 814, 18. september 2001.

Det er således i overensstemmelse med landets internationale forpligtelse at indføre en ligestillings- og anti-diskriminationslov, der beskytter alle samfundets borgere og ikke bevidst fravælger udvalgte grupper.

Der skal nedenfor kort redegøres for indholdet af beskyttelseskriterierne *kønsskarakteristika*, *kønsudtryk* samt *kønsidentitet*, som er indsat i lovforslaget.

Kønsskarakteristika

Med kønsskarakteristika forstås de tegn eller karakteristika, der kendetegner og adskiller de forskellige køn. Dette kan f.eks. være antallet af X- og Y-kromosomer, typen af indre og ydre kønsorganer, skægvækst og brystudvikling. For interkønnede, dvs. personer født med en kønsanatomi, reproduktive organer og/eller kromosomelle mønstre, der ikke stemmer overens med den typiske definition af hankøn eller hunkøn, kan det være deres kønsskarakteristika, der kan give anledning til diskrimination. Det kan f.eks. være en person med kvindelig brystudvikling og mandlig skægvækst. Loven skal sikre, at samfundet ikke diskriminere imod disse personer.

Kønsudtryk

Ved kønsudtryk forstås, hvordan en person bevidst eller ubevidst udtrykker sig gennem opførsel, tøj, frisure, make-up, udseende, tale mv. Et eksempel herpå er en biologisk mand, der identificerer sig som kvinde og måske går med neglelak, kjole eller andet. Loven vil sikre at samfundet ikke må diskriminere imod dette, men skal rumme at han ser ud som han gør.

Kønsidentitet

Ved kønsidentitet forstås en persons selvoplevede køn. Kønsidentitet kan stemme overens eller ikke stemme overens med ens biologiske køn. Det vil f.eks. sige, at en person kan være født pige/kvinde, men opleve sig som dreng/mand og omvendt. Loven skal sikre, at samfundet ikke må diskriminere på baggrund af denne identitetsopfattelse.

Vil loven betyde, at LGBT+-personer får særlige rettigheder?
LGBT+ dækker over lesbiske, bøsser, biseksuelle, transkønnede og andre grupper.

Køn er mere komplekst end blot mand/kvinde. Nogle mennesker oplever at have et andet køn, end det de er tildelt ved fødslen; de har en anden kønsidentitet. Nogle ønsker at gå i tøj, som af samfundet opfattes som tøj beregnet til det andet køn. Andre identificerer sig hverken som mand eller kvinde.

Fælles for disse tilfælde er, at de i den nuværende lovgivning ikke er beskyttet mod diskrimination, ligesom personer med handicap f.eks. heller ikke er det. Hensigten med at indsætte kønsskarakteristika, kønsidentitet og kønsudtryk er derfor at sikre en tydelig og effektiv retsbeskyttelse af LGBT+-personer i forhold

til diskrimination. Herudover er hensigten at give LGBT+-personer muligheder for at indbringe sager om diskrimination for Ligebehandlingsnævnet og dermed give mulighed for at de kan få efterprøvet deres sag, på lige vilkår som for øvrige grupper nævnt i loven. Indtil nu har der som nævnt ikke været et eksplicit diskriminationsværn for bl.a. transpersoner. Dette gøres der op med i loven, hvor kønskarakteristika, kønsidentitet og kønsudtryk indsættes eksplicit og dermed resultere i en eksplicit beskyttelse – det samme er f.eks. tilfældet i Norge og Danmark.

At kønskarakteristika, kønsudtryk og kønsidentitet indsættes som beskyttelseskriterier i loven, giver ikke automatisk flere rettigheder til personer omfattet af disse kriterier. Personer tilhørende disse kriterier vil blot få samme rettigheder, som andre grupper nævnt i loven, som f.eks. køn, folk med handicap mv. Formålet er således at beskytte mod diskrimination og ikke at give disse grupper særlige rettigheder. Såfremt kønskarakteristika, kønsudtryk og kønsidentitet udgår fra lovforslaget, vil det resultere i et ringere diskriminationsværn for en udsat gruppe af borgere i samfundet sammenlignet med øvrige samfundsgrupper, som fortsat vil være omfattet af lovforslaget.

Der åbnes ikke med loven op for, at man som borger kan skifte kønsidentitet på dagsbasis alt efter, hvilke fordele man kan opnå herved. Loven stiller nogle krav til, hvornår man kan anses for at være blevet diskrimineret, og at der kan klages til Ligebehandlingsnævnet, som skal vurdere om der foreligger diskrimination. Loven vil altså ikke diktere, om f.eks. mænd har krav på at bruge kvindetoiletter, hvis bare de siger, at de føler sig som kvinder. For at være omfattet af lovforslaget, vil det kræve at de er blevet diskrimineret imod. Noget som Ligebehandlingsnævnet ville have til opgave at vurdere objektivt ud fra lovens kriterier.

Et andet eksempel på en mulig situation, som kan bekymre nogle er, om loven vil betyde, at mænd må gå i bad i kvindernes omklædningsrum. Disse situationer må man løse, hvis de opstår, og fokus bør ikke være på de få mulige barrierer, men i stedet på at beskytte alle dele af befolkningen bedst muligt. Man har set én lignende situation i en dansk svømmehal, hvor løsningen har været at give personen mulighed for at klæde om i et separat rum.

Dog skal man huske på, at hvis en mand opfører sig seksualiserende i kvindernes omklædningsrum, vil han kunne blive sigtet for blufærdighedskrænkelser, uanset hans kønsidentitet eller seksualitet. Det er forbudt at krænke andre, og dette lovforslag giver ikke folk ret til at krænke andre. Desuden kan det nævnes, at homoseksuelle går på toilet eller i bad med personer af deres eget biologiske køn uden at vi hører om store problemer på den baggrund.

Dette handler således om at sikre, at alle befolkningsgrupper i vores samfund, bliver beskyttet for diskrimination. En bevidst udeladelse af LGBT+-personer i

loven vil ikke mindst være uhensigtsmæssig, men også diskriminerende overfor en bestemt minoritetsgruppe i vores samfund.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen
Best Regards

Naaja H. Nathanielsen